

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun, št. 14.335,

Štev. 95

Maribor, sobota, dne 27. novembra 1937

Leto XII

Industrija dobro redi

Trepče — Bor — Trbovlje

»Jugoslovenskemu Lloydu« poročajo iz Beograda, da se vrše tam pogajanja z družbo »Trepče Mines LTD« glede povečanja naprav v Trepčah. Gre za zgradbo topilnic za svinec in cink.

Ta angleška družba ve, kje so zakopani zakladi. Zato se zanima za razvoj te industrije v naši državi. Družba ima v Srbiji velike rudnike svinčene in cinkove rude.

Večkrat smo že omenjali velike dobičke, ki jih imajo tuje družbe (zlasti borska) od svojih podjetij.

Družba v Trepčah ima delniškega kapitala res 1.125.000 funtov (v našem denarju okoli 270.000.000 dinarjev). Kapital, ki je naložen v družbi, se je obrestoval v zadnjih štirih letih tako-le:

1933—1934	po 12%
1934—1935	po 20%
1935—1936	po 25%
1936—1937	po 30%

Družba je torej v štirih letih samo na dividendah zaslužila 87% glavnice, oziroma bo v petih letih prejela na dividendah več kot znaša ves vložen kapital. To je vsekakor sijajna amortizacija. Poleg tega dobička pa družba dotira še razne investicije in rezervne sklade in je dobiček dejansko še mnogo večji.

Kot primer navedimo še kosmati dobiček v letu 1936-37, ki znaša v

I. četrtletju	263.094 funtov
II. četrtletju	296.728 funtov
III. četrtletju	203.898 funtov
IV. četrtletju	180.264 funtov

skupaj ... 943.984 funtov

ali okoli 226.546.560 milijonov dinarjev. V zadnjem letu je torej družba napravila v svojem obratu kosmatega dobička okoli 84% delniške glavnice.

Posebno zanimiva je tudi obdavčitev teh industrij. Trepče izplača na dividendah 79.500.000 dinarjev, dočim je znašal celotni dobiček 1935—1936 blizu 98 milijonov dinarjev. Družba še ni objavila računa za to leto in davčna postavka še ni znana.

Jasnejšo sliko v tem oziru nam nudijo borski rudniki bakra. Borska družba je imela 1936 čistega dobička okoli 138 milijonov ter je plačala v Jugoslaviji in Franciji le okoli 10 milijonov dinarjev davka.

Navajamo še primer med Trboveljsko in borsko družbo z ozirom na davčno obremenitev v milijonih:

Trbovlje	Bor
kosm. dobiček	57.9 Din 80.2 fr. fr.
davek	9.8 Din 4.1 fr. fr.
čisti dobiček	15.8 Din 51.0 fr. fr.

Ta pregled nam kaže, da plača Trboveljska družba 16.9% davka od kosmatega dobička, borski rudnik, (ki je francoski kakor Trb. družba), pa le 8.1%, torej polovico manj. Če ta odstotek primerjamo s čistim dobičkom, plača Trboveljska družba 62%, borska pa le 8.1%. V sorazmerju bi morala plačati borska družba 31.6 milijonov frankov namesto 4.1 milijonov.

To so za gospodarsko politiko nezdravi pojavi, nezdravi tudi z ozirom na izkoriščanje delavstva ob tako ogromnih dobičkih.

Hitler odločneje zahteva kolonije. Te dni je Hitler govoril v Augsburgu in rekel, da bo Nemčija morala odločneje zahtevati kolonije.

Udarec fašizmu v Franciji

Krvoločna zarota klerikalne in kapitalistične reakcije

Načelo, oblast je od boga, za upornike, ki so pripravljali meščansko vojno in revolucijo, za organizatorje, ne velja. Zarota je bila naperjena proti demokratični republikanski vladavini, ki naj bi se zamenjala z diktaturo in potem izpremenila v monarhično, po kateri cedi sline zlasti klerikalizem s svojo oligarhijo.

Preiskava, ki se vrši že nekaj tednov je vedla predvsem do zaplembe mnogega orožja inozemskega izvora. Orožje je vseh vrst in isto tako vojni material, streljivo in drugo. V hipotekarni banki pomorskega in rečnega plovstva je policija odkrila celo vojaško organizacijo, vodstvo upora, pisarne upornikov, pregled vojnih edinic, divizij, brigad, polkov in bataljonov, kar potrjuje, da so zarotniki pripravljali državljansko vojno.

Načrti so bili izdelani do podrobnosti. Organizacijo so izvajali ljudje s ponarejenimi dokumenti. Istotako so preskrbovali vojni material.

Zarotniki so imeli natančno izdelane načrte za glavne centre dežele, zlasti za Pariz. Ob danem znaku, ki je bil že pred durni, so hoteli vdreti po določenih ulicah do parlamenta, zasesti parlament in ministr-

stva ter vsa uredništva levičarskih, predvsem socialističnih listov. Istotako so hoteli tudi pozapreti po določenem seznamu vse ministre in poslance leve smeri. Drugi oddelki upornikov pa bi med tem zasedli skladišča in osvojili prometne pomočke.

Pazljivost vlade in nje priljubljenost med narodom pa je omogočila, da so bili zločinski naklepi še pravočasno odkriti ter s tem preprečena krvava državljanska vojna, ki so jo hoteli uvesti brezvestni reakcionarci.

Preiskava se nadaljuje in bodo krivci, med katerimi je mnogo vplivnih oseb, kaznovani.

V tej izjavi, ki je v izvirniku obsežnejša, je povedal notranji minister Dormoy, da je republikanska vlada dovolj močna, da bo z uspehom zavrnila zaroto proti republiki.

Zanimivo je, da je policija samo v omenjeni hipotekarni banki zaplenila 2530 dokumentov, iz katerih je razvidno, kod je bila organizacija razpletana ter dokazujejo, da se med zarotniki nahajajo tudi vojaške osebnosti.

Socialistično časopisje energično

zahteva, da se tudi odlične zarotniške zapre.

Zanimivo je, da časopisje, ki sicer obširno piše o prevratnih namelih »protidržavnih elementov«, kadar kakšen fašističen režim odkrije kakšno skupnico delavcev, ki se sestajajo in debatirajo, o zaroti v Franciji poroča zelo skromno.

Sedaj je tudi mogoče razumeti tisto sramotilno pisanje listov proti Blumu. Vedno znova je reakcionarni tisk napovedal skorajšnjo odstranitev Bluma in socialistov z oblasti, ker da je to volja naroda. Fašisti so računali, da se jim bo državni udar posrečil, pa so domačo in svetovno javnost pripravljali na »obračun naroda z Blumom«. Iz tega vira so prihajali ali pa bili posneti tudi tisti nesramni članki, ki smo jih čitali v naših domačih reakcionarnih listih.

Francoski narod je pri kantonskih volitvah postavil fašiste na laž, vlada pa je sedaj uničila s krepkim zamahom tudi njihove upe.

Radi previsoke trošarine na meso so sklenili subotiški mesarji, da bodo stopili v stavko. Občinska trošarina na 1 kg mesa znaša Din 1.

Delavstvo je dober davkoplavevalec

tudi kar se tiče direktnih davkov

Dohodki državnega gospodarstva v poslovni dobi 1936-37 iz direktnih davščin v milijonih so bili naslednji:

zemljiški davek	434.0
davek stavb	275.6
pridobnina	298.0
davek rent	44.5
družbeni davek	179.1
uslužbenški davek	252.3
samski davek	1.7
obresti	23.6

Ti davki so znašali v tem letu skupaj Din 1509.7 milijonov. Ostalih

9 milijard, ki so potrebne za kritje izdatkov državnega proračuna je bilo treba zbrati z indirektnimi davki in dohodki državnih podjetij. Ogromno breme tvorijo za konzumente po tem takem indirektni davki, ki krijejo veliko večino državnega gospodarstva. To se opravičuje s tem, da nosi ta bremena — gospodarstvo, kar pa potrjuje, da je konsument vsaj trikrat bolj obremenjen kakor gospodarstva, že neglede na socialne razmere in posledice.

Nova potražitev življenskih potrebščin

vsled povišanja carinske arije

Carina se pobira v zlatih dinarjih. En zlati dinar je bil do 21. t. m. 12 papirnatih dinarjev. S tem dnem pa je vrednost zlatega dinarja zvišana od 12 na 13 papirnatih dinarjev. To povišanje carine podraži uvozno blago za 8.33 odstotkov. Še pred dvema leti je znašala vrednost zlatega dinarja 11 papirnatih dinarjev in to

nad deset let (od 16. julija 1925). To povišanje vrednosti zlatega dinarja ne more biti v zvezi z zmanjšanjem vrednosti papirnatega dinarja, ampak je povišanje v zvezi s povišanjem bodočega državnega proračuna za 1.27 milijard dinarjev. Povišek v proračunu bodo torej plačali konzumenti.

Vojna na Kitajskem divlja naprej

Kitajska vlada je odločena vztrajati

Zapadno od Šangaja v smeri proti Nankingu so v pokretu močne japonske vojne sile, ki potiskajo Kitajce pred seboj. Kitajska vlada je že zapustila glavno mesto Nanking in se preselila v Čungking (1200 km zapadno od Nankinga ob Rumeni reki). V zvezi s to preselitvijo je izdala proglas, v katerem naglašja, da vojne še ni konec in da ne bo kapitulirala.

v obrambi proti Japoncem

Ponesrečen diplomatski poskus pomirjenja

V Bruslju je zasedala konferenca devetih držav, ki so podpisale washingtonsko pogodbo o reševanju spornih vprašanj v Aziji. Japonska se konference ni udeležila. Konferenca je Japonsko obsodila kot napadalko, potem pa se je razšla.

Narodna skupščina zopet na odmoru

Sestala se je 24. t. m.

Po običajnih formalnostih je predsednik sporočil, da je proračun za 1938-39 predložen, na kar je bil izročen finančnemu odboru. Poslanec V. Lazić je interpeliral, kaj je z neplačanimi vozovnicami na kongres JRZ, dne 24. oktobra in zaradi dogodkov v Valjevu 29. avg. t. l. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Romunske volitve

Narodna skupščina, Maniu, predsednik kmečke stranke

Bivši predsednik kmečke stranke Maniu je bil po par letih odsotnosti zopet izvoljen. S 1. oktobra 1937 je postal predsednik skupščine.

1. m. Njegova ponovna izvolitev dokazuje, da stopa stranka v volilni boj z nepopustljivo zahtevo, da se odpravi karikatura parlamentarizma in uvede v državi demokracija in svoboda, čemu je pripravljen.

V kmečko stranko je vstopil te dni bivši šef romunskega generalnega štaba Sibihi in bivši romunski poslanik v Pragi, Emandi.

Socialnopolitični dogovor med Jugoslavijo in Čehoslovaško

glede reciprocitete socialnih dajatev

je narodna skupščina odobrila. Po tem dogovoru bodo uživali naši državljani na Čehoslovaškem, ki podleže obveznemu zavarovanju, iste pravice kot čehoslovaški in obratno.

Sklenitev takega dogovora je treba pozdraviti.

Legalna španska vlada izjavlja:

„Nobenih pogajanj z uporniki!“

Tiskovni urad španskega ministrskega predsedništva javlja:

»Nekateri angleški listi poskušajo, kako bi s širjenjem napačnih vesti o vojni v Španiji spravili javnost v zmotu. Zlasti vedo pripovedovati o posredovanju in premirju. Španska vlada je šele pred kratkim izjavila po svojem ministrskem predsedniku, da ne bo vodila nobenih pogajanj z uporniki. Ta izjava je edina novica, ki je vredna, da se ji verjame.«

Boji na frontah

so oživel, tako na leonskem bojišču, kot tudi na osrednjem, zlasti na fronti ob reki Jarami južno od Madrida. Tu je pri Cuesta del Reina republikanska artiljerija z uspehom obstreljevala nacistično konjenico. Vzhodno od Toleda, ob reki Tajo, pa so republikanske čete napredovale.

Bombardiranje Madrida

Na Madrid je padlo dne 24. novembra ponoči preko 2000 granat, ki so jih izstrelili nacisti, ki pa niso napravile večje škode.

Varnost v Madridu

V Madridu so organizirali nadzorstvo in varstvo vseh stanovanj, katerih lastniki so odšli kot begunci iz Madrida.

Srbsko delavstvo v obrambi svojih pravic

S skupščine Delavske zbornice v Beogradu

Dne 14. in 15. novembra je zasedala skupščina Delavske zbornice za teritorij nekdanje stare Srbije, ker je južni del Srbije s Skopljem, izločen iz njenega sestava.

S. Belić je referiral o tarifnih gibanjih delavstva v času od 4. januarja do 4. novembra 1937. V tem času je bilo skupno 23 gibanj, ki so zaključila brez stavke in 24 s stavko. V stavki je bilo 12.223 delavcev in delavk, ki so stavkali skupno 586 dni. Zaslužek se je izboljšal za 10 do 14

odst., pa tudi delovni čas se je posrečilo skrajšati, le pri slikarskih pomočnikih je bil z ozirom na izredne razmere delovnik podaljšan* od 8 na 9 ur.

Delavska zbornica je intervenirala v 1400 slučajih, deloma radi neizplačanih zahtevkov, deloma radi drugih zadev. Intervencije v sporih radi zaslužka se navadno niso zaključile s sporazumom, ampak so se z njimi pečala sodišča dobrih ljudi.

—//—

Nova belgijska koalicijska vlada

s sodelovanjem socialistov

Ko je pred mesec dni odstopil Van Zeeland, vsled gonje belgijskih klerofašistov, ki so mu očitali, da je kot funkcionar narodne banke uganjal korupcijo v zvezi z mednarodnim bančnim pustolovcem Barmatom, so začela pogajanja za sestavo nove vlade. Šele 24. novembra se je posrečilo liberalcu Jansonu, ki pa sam ni član parlamenta, da je pridobil socialiste in katoličane za vstop v vlado. V vladi je šest ministrov socialistov.

Volitve v Sovjetski Rusiji bodo 2. decembra. V vsej državi se vršijo shodi kandidatov. Kandidat more postati vsak sovjetski državljani, toda le izključno na predlog organizacije. Z izjemo par volilnih okrožij je povsod postavljena ena sama lista in bodo kandidati, ker nimajo protivnikov, vsi izvoljeni.

Namenoma laže? Klerikalni »Slovenski dom« pravi, da je šel s. Jouhaux, voditelj francoskih svobodnih strokovnih organizacij v Moskvo najbrže po nova navodila za pripravljanje komunističnega državnega udara v Franciji in za združbo II. in III. internacionale. — Res je Jouhaux v Rusiji, kjer se dogovarja še z dvema sodrugoma za združitev oziroma sodelovanje obeh strokovnih internacional. Jouhaux ni v politični misiji v Rusiji. To vedo klerikalci prav dobro. Toda, da bi opravičili grdi zavratni upor v Franciji, ki so ga zasnovali klerikalni reakcionarji in kapitalisti, pišejo — neresnico.

Reklama za fašizem

Ali kaj jim vse prav pride

V »Jugoslovenskem Lloyd« opisuje J. M. razmere v Italiji. V svojem članku povzdiguje goskodarstvo in politično okrepitev Italije. V koliko je ta sodba resnična splošno, nam je težko označiti, ker vemo, da se Italija nahaja v veliki gospodarski stiski. Zanimivo pa je, da se člankar kakor v posmeh sklicuje na nekatere Masarykove izreke, češ, da tudi Masaryk priznava neke vrste diktature. Citatov ne bomo navajali. Pravimo pa to, da je tudi iz navedenih citatov jasno povedana tale miselnost:

V demokraciji se ne more in moralno ne sme glasovati z večino, ampak sporazumno za pravo in dobro stvar. Večina mora upoštevati dobre stvari in te so nekaka vodilna diktatorična miselnost. Demokracija je nevarna stvar, izvajati jo morejo le najboljši in najdarovitejši ljudje. Dobra miselnost mora biti vodstvo, brez te diktature ni demokracije. Diktature so odpravile parlamente, pa se kljub temu sklicujejo na voljo naroda, kar pomeni, da se o bistvu hočejo sklicevati na demokracijo. — V teh odlomkih pač ni sledu, da bi Masaryk odobravala fašizem. Ti odlomki iz njegovih izjav sam potrdjujejo našo gornjo trditve. Zato smo jako radovedni, s kakšnim namenom citira člankar v zvezi z opisovanjem razmer v Italiji nekaj Masarykovih stavkov, ki v bistvu fašizmu ugovarjajo že v tej obliki, še bolj pa v celoti.

Urednik „Prava lidu“

— častni doktor univerze

Čehoslovaški minister šolstva in narodne prosvete je potrdil sklep profesorskega zbora filozofične fakultete Karlove univerze v Pragi, da se podeli pisatelju F. V. Krejčiju častni doktorat te univerze za njegove zasluge na polju češke kulture ter za njegovo dolgoletno in mnogostransko literarno delovanje.

Kakor smo nedavno poročali, deluje s. F. V. Krejči od začetka »Prava lidu« v njegovi redakciji, torej čez 40 let in je nedavno slavil 70. letnico rojstva. Kot urednik »Prava lidu« je s. Krejči vneto in uspešno deloval v socialističnem pokretu in je znan po svojih delih kritike, beletrije in kot filozof. Ob 70. letnici mu je poslal iskrene čestitke tudi njegov bivši sodelavec v »Pravo lidu«, sedanjí prezident dr. Beneš.

Doma in po svetu

Donos davkov. — Slovenija je l. 1934. plačala 242.200.000 Din davkov, 1935. l. 260.600.000 in lani 274.300.000. Torej stalno napredujemo v tem oziru. Pred nami je v številkah samo velika in bogata dunavska banovina.

Banska uprava v Ljubljani odpusti sto do stodvajset uslužbencev, ki so bili zaposleni pri raznih, zlasti gradbenih delih. Nekateri so bili zaposleni tam že daljšo dobo. Huda stvar je nezaposlenost na zimo!

Francoski zunanji minister Delbos pride v Beograd dne 12. decembra t. l., kjer ostane dva dni.

Dva rudarja je zasulo v rudniku Brezi v Bosni. Rudarja so izkopali mrtva. Nedolgo pred nesrečo je rov pregledala komisija in ga našla v redu. — V r. l.

Dom zasebnih nameščencev v Zagrebu. Zveza privatnih nameščencev Jugoslavije v Zagrebu je sklenila, da zgradi svoj dom in je v ta namen izvolila gradbeni odbor.

Kdo ve, kje se nahajajo trije rudarji, Slovenci, ki so delali v rudniku »Montanik« v Majevidci pri Tuzli in sicer: Lokan Peter iz Limovce (?), srez Kamnik, Gojo Matija iz Srednika (Smlednika?) in Prezelj Franc z Bleda? Imenovani naj se zglase pismeno ali osebno pri po-

verjeništvu Radničke komore v Sarajevu, da jim bo lahko poslala neizplačani zaslužek, ki je založen pri sreskem načelstvu v Tuzli.

Poplavo so imeli v Sremu. Vsako leto se iznova pokaže, da rečni nasisi v nižinskih predelih naše države niso v redu. Poudariti je potrebno, da se v Sremu poplavo pojavlja vsako leto.

Kriza še dolgo ni rešena. Na londonski borzi so pretekli pondeljek padli tečaji vseh papirjev tako globoko, kot že od l. 1929 ne. Izgube znašajo 500 milijonov funtov šterlingov (127 milijard dinarjev).

Francoski rojalisti so zborovali v Švici pod vodstvom pariškega grofa de Guise, pretendenta za francoski prestol. Švicarska policija je zborovanje razgnala in zaplenila monarhistični letak, češ, da ogroža švicarsko nevtralnost. Grof se je preselil v Belgijo. Grof je sodeloval v najnovejši francoski zaroti.

30.000 ljudi je umrlo vsled srčnih bolezní in revmatizma v ČSR. Radi tega je sedaj čehoslovaška vlada dala na razpolago pol milijona Kč, da se v raznih delih države osnujejo zdravniške posvetovalnice za te vrste bolnikov.

Posledice slabe hrane pri živini se kažejo v Nemčiji, kjer sedaj hudo razsaja slinavka.

A. M. de Jong:

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

»Kaj delaš? Kaj pa se ti tako dopade?« ga je vprašal Mereyntje začuden.

»Ha-ha, dečko, človek bi počil od smeha in umrl od žeje je odvrnil Vrč s hripavim smehom... Pojdi, Mereyntje, greva v gostilno k staremu Neutenu, da ga zvrneva kozarec.«

Bila sta že precej blizu vasi. Gostilna starega Neutena je stala blizu ribnika. V gostilni je sedelo par poljskih delavcev in mlad dečko, ki je izgledal, da je brezposeln. Ko sta vstopila Goort in Mereyntje so prekinili svoj razgovor.

»Dober tek,« je pozdravil Vrč in možje so mu mirno odzdravili.

Mereyntje je dobil na mizo kozarec piva s sladkorjem, divji lovec pa si je naročil žganje, ki ga je v dušku zvrnil v se. Takoj si je naročil še enega in ga zopet izpil. Stara Neutenovka ga je, sedeč v bufetu, vznemirjena opazovala; njegov razprskani obraz in nemirno vzplamtevaleče oči se ji niso dopadle, še manj način, kako je pil. Beječe je potisnila še tretji kozarec predenj. Mereyntje se je komaj zmenil za svojega prijaja-

74

telja. Mešal je pivo v kozarcu, da se je penilo in ga je potem srkal z redkim užitek; pena, bela kot sneg in čudovito sladka, mu je lepila na ustnicah. V tem ga je zmotil Goortov glas, ki je zvenel čudovito tuje:

»Sem s pijačo, plačam za vse! Halo, za vsakega en... kaj boste pili, dečki?«

Smejoč se in nekoliko začudeni so se priselili možje bližje in naročili vsak svoj kozarček. Šaleč se, ga je vprašal brezposelni:

»Si pa v loteriji zadel, Goort?«

»To, te prav nič ne briga,« ga je nahrulil Vrč. »Pijte in držite gobce!«

»Na zdravje!« so želeli pogoščeni, prav nič užaljeni radi Vrčevih besed.

Divji lovec je ravnodušno trčil z njimi in je zopet v dušku izpraznil svoj kozarec.

»No, dajte, figovci,« jih je karal Vrč, »ne sedite tu in ne srkajte iz čaš kot kakšni smrkavci. Izpijte! Halo, krčmarica, še enkrat nalij vsem. Na moj račun!«

V gostilni je postajalo živahno in krčmarico je vedno bolj skrbelo kaj bo. Mereyntje se je moral neprestano smejati bedastim besedam na pol pijanih mož, ki so se prijateljsko zabavali med seboj. Pač si je mislil, da bi lahko nekoliko manj preklinjali!... Zato je najbrž gledala gospa Neutenova tako čmerikavo! — Nenadoma je vzkliknil brezposelni:

»Ali si bil pri kakšnem dekletu, Goort?«

Mereyntje je postal pozoren in od strahu mu je skoraj zastalo srce, ko je opazil Goortov oprezojoči pogled, s katerim je ošinil vprašalca. Zagrizeno je vprašal divji lovec:

»Zakaj vprašaš?«

»Hahaha!« je odgovoril brezposelni in se gromko smejal, »ker te je tako lepo pogladila po lících! Bes te plentaj!... V obraz si vendar čisto izpraskan!«

Vse to je prišlo tako nenadoma, da Mereyntje prav za prav niti ni vedel, kaj se je zgodilo. Brezposelni je zletel s stolom vred vznak, kot bi ga bila oplazila strela, miza pa se je prevrnila nanj; med tem pa se je vrgel Vrč stisnjenih pesti in kričeč nadenj; tudi ostali so vpili in ga skušali zadržati, pa so zleteli kot cunje po zraku, vsak v svoj kot. Zavladala je vsesplošna zmešnjava, iz katere se je čul samo divji vik in krik, žvenket stekla razbitih kozarcev, lom in hrup. Krčmarica je kričala, da je Mereyntje skoraj oglušil, in že jo je tudi, smrtno prestraščen, ucvrl skozi vrata, kot da bi ga podil sam vrag. Ustavil se je šele, ko je stal pred vrtnimi vrati za očetovo hišo. Pod hruško je, ves upehan od letenja, omahnil v travo, srce mu je divje razbijalo v grudih in je tulil, tresoč le od strahu in groze... Kaj le se je nenkrat pripetilo?

(Dalle prihodnjič.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Starostno zavarovanje rudarjev ne odgovarja času in potrebam

Starostno zavarovanje rudarjev se je zadnja leta zelo poslabšalo. V splošnem se je saniralo onemoglostno in starostno zavarovanje na račun zavarovancev. Ne samo, da so se vsled pomanjkanja denarnih sredstev zniževale pokojnine, tudi način določanja nesposobnosti za delo, ki je izraženo v odstotkih, je ostal isti, ali pa se je še poslabšal. Krajevni faktorji se ravnaajo strogo po navodilih in nikjer in nikoli ne upoštevajo dejanskega stanja. Onemoglost članov se določa samo po višini razpoložljivih sredstev zavarovanja. Stotine izčrpanih rudarjev čaka na upokojitve, ki so, kar moramo priznati, v breme obratom. Toda zgarani rudarji se še vedno in vedno vrstijo ob zamenjavi šihov, dasi so že mnogi doslužili svojo dobo, drugi so pa vsled telesnih hib že popolni invalidi. Ali rudarsko zavarovanje pozna samo številke. Merilo, s katerim se določa onemoglost rudarjev, bi v rednih razmerah ne smelo veljati niti pri presoji delasposobnosti za najlažji poklic, tem manj za rudarski, ki je najtežji in tudi najnevarnejši. 35letna čakalna doba, kakor je sedaj določena, je odločno predolga.

S priprostim besedami povedano pomeni ta določba: Garaj dokler se zgrudiš pri delu. — Zopet slišimo o anketah radi pravilnika Bratovske skladnice. Vsaka anketa in vsak obnovljen pravilnik je rudarjem odtrgal košček pravic. Ali se zopet kateremu rudarskemu podjetniku zdi, da bi se dalo na račun izmozganih rudarjev povečati dobiček?

Predavanje za ženske. Naše sodružice so si že ponovno želele, da bi priredili enkrat predavanje izrecno samo za ženske o ženskih vprašanjih. Spričo tega se bo vršilo takšno predavanje pri prihodnji četrtek, dne 2. decembra t. l. ob pol 4. (pol 16.) uri popoldne v dvorani »Delavskega doma«. Predaval bo s. dr. Reisman o pravni zaščiti žene. Razen tega bo govoril tudi s. urednik Jelen o ženi v organizaciji in v društvu. Razen žensk imajo dostop k predavanju seveda tudi moški ter mladina, ker bo predavanje zgolj podučno ter informativno. Po predavanju bo lahko dobila tudi vsaka sodružica odgovore na vprašanja iz delavske zaščite.

Ce hočeš na pogreb starišev, ti morajo pred smrtjo brzojaviti. V Trbovljah se je že večkrat zgodil slučaj, da je kdo komu brzojavil o smrti sorodnikov, a je dotični prejel brzojav ego uro pred pogrebom ali pa po pogrebu. Čudno se nam res zdi, da brzojav obleži na pošti ves dan, eno noč in še drugi dan, dasi je iz vsebine brzojava razvidno da je dostava nujna. Ako že nima poštno osobje časa, naj bi se poslalo tak brzojav po tretji osebi; prepričani smo, da bi vsak izmed tistih, ki hodijo na pošto in stanujejo v bližini takega naslovnika rad dostavil brzojav. Tako pa se zgodi celo, da vozi pošta s pismonošem po dvakrat mimo hiše, v katero bi bilo treba brzojav dostaviti, pa brzojav ne pride o pravem času. Takšni slučajji upravičeno vzbujajo nevoljo. Naj omenimo slučaj, ki se je zgodil nedavno: Brzojav je bil oddan v Mariboru dopoldan in je dopoldan dospel tudi v Trbovlje. Sorodniki so javili, da je umrl oče neke rudarjeve žene. Ta brzojav je ležal na pošti ves dan in ga je šele drugi dan pismonoša prinesel z običajno pošto, čeravno je vozil poštini voz s pismonošem mimo hiše k vlaklu na kolodvor ob 3. uri pop., nato ob 8. uri zvečer in zjutraj ob pol 7. uri. Dotična oseba, ki ji je bil brzojav namenjen, se sploh ni mogla udeležiti pogreba svojega očeta. Nad takšnimi poštnimi razmerami so potem prizadeti upravičeno ogorčeni.

Javornik

Novo predavanje o Masaryku in socialni zaščiti

Nedeljsko predavanje o prezidentu Masaryku je izzvalo med jeseniškimi delavstvom največjo pozornost in zadovoljstvo. Navzoči sodrugi iz Javornika so želeli, da bi prišla predavateljica čimprej tudi na Javornik. Predavanje se bo vršilo že to nedeljo, dne 28. novembra ob 10. uri popoldne v dvorani pri Končiču na Javorniku: **Masaryk in delavstvo** predava s. dr. Avg. Reisman in o socialni zaščiti s. Viktor Eržen. — Na nedeljskem predavanju bodo poslušalci spoznali Masaryka s povsem novega vidika, zlasti na podlagi njegovih lastnih izjav o zaščiti delavstva, socialni zakonodaji, socialni pravičnosti, pravi demokraciji in tudi enakopravnosti žene, vse prenešeno tudi na naše razmere. Vabite torej od osebe do osebe, da bo udeležba res častna za Javornik in ravnotako tudi pričakujemo Jeseničane.

Lesce

Masarykovo proslavo priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 28. t. m. pop. ob 3. uri pri Katrineku. Predavata ss. dr. Reisman in Jelen. Pridite!

Študenti pri Mariboru

»Rdeče rože« na odru

»Vzajemnost« v študentih uprizori dne 28. novembra Moškričovo dramo »Rdeče rože« v dvorani pri Mrazu. Vabimo vse javnost, zlasti pa delavstvo, da se predstave sigurno udeleži. — Sodeluje pevski zbor »Enakoste«.

Domača zabava se bo vršila po predstavi v gostilniških prostorih. Gostilničar priredi pojedino klobas.

Ljubljana

Proti poslabšanju obrtnega zakona! Proti draginji življenjskih potrebščin!

Krajevni medstrokovni odbor sklicuje v nedeljo, dne 28. novembra 1937 ob 9. uri popoldne

zborovanje organiziranega delavstva v veliko dvorano Delavske zbornice v Ljubljani.

Dnevni red: Protest proti nameravanemu poslabšanju § 330. obrtnega zakona in proti neutemeljenemu naraščanju draginje življenjskih potrebščin.

Sodrugi, sodružice! Udeležite se tega protesta s tovariši in tovarišicami v obilnem številu!

KRAJEVNI MEDSTROKOVNI ODBOR
v Ljubljani.

Iz ljubljanskega občinskega sveta

Mestna hranilnica postaja bolj in bolj likvidna. V zadnjih letih so dvignili vlagatelj manjših oproščenih vlog Din 18.596.000, dočim je bilo vloženih novih vlog v znesku Din 86.195.800.

Mestna občina kupi šišenske električne naprave za 1.400.000 Din ter jih plača v treh letih.

Bivšo Mahrovo hišo je kupila občina na javni dražbi za 3.500.000 Din.

Za popravilo spomenika na Jakobovem trgu je dovolila občina Din 180.000 v treh

letnih obrokih.

Stavbišče za novinarski dom da občina v Tomanovi ulici. Dom naj bo reprezentativen. Zato se čas gradbe podaljša še za tri leta.

Sklenjeno je bilo, da naj se ustanovi javna mestna knjižnica.

Stavljen je bil tudi predlog za zvišanje plač mestnim uslužbencem, glede razdolžitve nameščencev.

Ti in še več predlogov je bilo odkazanih odsekom in odborom.

uvozu v mesto 3 Din mestne mitnine na 100 kg.

Popolno gimnazijo bodo menda dobile čč. sestre ursulinke, kakor jim je obljubil novoprosvetni minister.

Na univerzi je v zimskem semestru vpisanih 1854 študentov (lani 1668). V to številko akademikov štejejo pri nas tudi 189 bogoslovcev.

Maribor

Demonstracije pred 40. leti. Dne 28. novembra t. l. poteče 40 let, ko je morala odstopiti Badenijeva vlada na Dunaju vsled tkzv. »Sprachenverordnungen«. Med nemškim meščanstvom je izzval dogodek veliko veselje. Na predvečer tega dne so se vršile tudi v Mariboru velike demonstracije. Vsa okna po hišah so bila razsvetljena. Na hišah, ki so ostale brez razsvetljave, so demonstranti razbili vsa okna s kamenjem. Več demonstrantov je bilo aretiranih in pozneje tudi strogo obsojenih. — Badenij je bil na vladi od septembra 1895. Bil je ministrijski predsednik in notranji minister. Dne 5. aprila 1897 je objavil tkzv. »Sprachenverordnungen«, za katero so trdili nemški nacionalci, da je »tschechenfreundlich«. Na pritisk teh krogov, ki so tudi vpriporili demonstracije, je avstrijski cesar, ki ni hotel veljati za »tschechenfreundlich« Badenija odpustil.

Rokoborbe. Naše mesto so zopet osrečili s svojim obiskom poklicni rokoborci, ki so ponavadi prihajali v posete v poletnih mesecih. Nastopajo v unionski dvorani, kjer se domala vsak večer odigravajo prizori, ki nimajo s sportom ničesar skupnega. Po dvorani se čisto razlega huronsko vpitje, presunljivo žvižganje, tudi kozarci frče po zraku, s čemer daje sportna publika izraza svojim občutkom simpatijam ali antipatijam do posameznih rokoborcev. Rokoborci pa se seveda v prvi vrsti kruhoborci in morajo, da zadovolje instinkte izbrane publike, temu primerno nastopati. Vsak večer mora prinesiti kakšno senzacijo in čim dalje trajajo prireditve tem bolj je treba dražiti instinkte gledalcev. Ubogi sport!

Sečna in prodaja božičnih drevesc. Mestno poglavarstvo mariborsko opozarja prodajalce božičnih drevesc na banovo naredbi glede prodaje in sekana božičnih drevesc z dne 14. novembra 1932 III. No. 8133-1 (Služb. l. 92-32) glasom katere se mora

vsak prodajalec, ki pripelje na trg božična drevesca izkazati s predpisnim izvornim potrdilom.

Berlinski lovci love po loviščih gospoda Westna pri Št. Janžu na Dravskem polju, kakor poročajo časopisi.

SABA priznana dobra rezila za britje se dobijo povsod

Policijska naredba za čas vpoklica rekrutov. Da se prepreči pijančevanje in izgrede po vojaških nabornikih v dnevih 3. do 5. decembra je imetnikom gostilniških in kavarniških obratov prepovedano vsako točenje in prodajanje alkoholnih pijač rekrutom in njihovim spremljevalcem posredno ali neposredno.

Mariborsko gledališče

Pri treh mladenkah. Opereta v 3 dejanjih. Po večletnem presledku je zopet na našem odru ta opereta, ki je uglasbena po Schubertovih kompozicijah. S to predstavo je gledališče otvorilo letošnjo glasbeno sezono. Naš pevski ensemble je maloštevilen in solistov primanjkuje pri vseh pevskih predstavah. Vendar dela v tem oziru naš teater majhne čudeže, kljub vsem pomanjkljivostim zna prirediti razmeroma prav dobre operete. Letos so nam obljubili celo operne predstave. Jelka Iglčeva je bila prav prikupna in ljubezniva Hanerl, vloga se ji v pevskem in igralskem oziru prav dobro poda. Belizar Sancin si je zamislil primerno kreacijo boječega in neodločenega Schuberta. Kratko vlogo energične hišnice je odigrala in odpela Zamejčeva zelo temperamentno in učinkovito. Nastop Barbičeve v vlogi dvorne operne pevke Grisi je bil prav posrečen. Celokupni igralski zbor je živahno sodeloval, tako da je bilo tam pod cvetočo majnico res veselo. Orkester je s svojim sočnim izvajanjem dvignil razpoloženje občinstva, ki je vidno kazalo svoje zadovoljstvo.

Privatni nameščenci - Maribor, 7. decembra

MIKLAVŽEV VEČER V NARODNEM DOMU

Čelle

Preloženo predavanje. Obiskovalce naših predavanj obveščamo, da je predavanje določeno za nedeljo, dne 28. t. m. preloženo za nedoločen čas. — Odbor »Vzajemnosti«.

Slovenska Bistrica

Delavsko kult. društvo »Vzajemnost« vprizori v soboto, dne 27. novembra s pričetkom ob 8. uri zvečer in v nedeljo, dne 28. t. m. s pričetkom ob 15. uri v dvorani hotela »Beograd« veseloigro »Vozel«. Vabljeni vsi delavci in delavke ter prijatelji društva.

Prvo delavsko kolesarsko društvo, podružnica Slov. Bistrica, priredi dne 4. decembra s pričetkom ob 8. uri zvečer Miklavžev večer. Na sporedu petje, burka »Pogodba« razdelitev daril, nato pa prosta zabava. Vabljeni vsi, ki se želite nasmejati.

Zabukovca

Predavanje »Vzajemnosti« se bo vršilo v nedeljo, dne 28. t. m. s pričetkom ob 15. uri popoldne v gostilniških prostorih s. Zupanca II v Migojnicah. Predaval bo g. prof. Detela iz Maribora o temi: »Človek-sužen in gospodar narave«. Sodrugi in sodružice, pridite vsi na to izredno zanimivo in poučno predavanje.

Pobrežje pri Mariboru

Nameravano predavanje »Vzajemnosti«, ki je bilo napovedano za soboto, dne 27. t. m. pri Renčelju se ne more vršiti.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svoje dolžnosti!

Ptuj

O zgodovini smrtne kazni bo predaval v podružnici »Vzajemnosti« v četrtek, dne 2. decembra ob 20. uri znani zgodovinar in pisatelj, sodnik dr. Vladimir Traver, ki je o istem predmetu predaval že tudi v Mariboru ter žel za svoje predavanje kar največje priznanje. Naj zanimivega predavanja vsled tega nihče ne zamudi!

Hrastnik

Šolski upravitelj g. Lebar odhaja v pokoj. V petek, dne 12. t. m. se je poslovil od nas zaslužni in spoštovani šolski upravitelj g. Lebar. Svoje vzgojno delo je pričel pri nas pred 36-timi leti in je vso to dolgo dobo posvečal vse svoje moči napredku naše sajaeste doline. Bil je mož poštenjak in vzgojitelj v pravem pomenu besede. Strogo je ločil solo in politiko. Od njega bi se vzgojitelji morali učiti! Kako priljubljen je bil med najširšimi plastmi ljudstva, je pričala bakljada s podoknico, ki jo je njemu v slovo priredilo hrastniško delavstvo. Pri slavnosti so sodelovali: rudarska in steklarska godba, pevski zbor »Vzajemnosti I«, gasilska četa Hrastnik in gasilska četa steklarjev, a najštevilneje so bili zastopani delavci s svojimi ženami in otroci. Slovo od g. upravitelja je bilo iskreno, kot more biti le med delavci. S to počastitvijo zaslužnega g. upravitelja je hrastniško delavstvo dokazalo, da pravilno poljuje, kako velike važnosti je izobrazba za delavstvo in da zna ceniti ter spoštovati delo, kakršno je vršil g. Lebar med nami! G. Lebarju pa želimo v zaslužnem pokloju še mnogo zdravih in veselih dni! —h.

Dramska predstava. Dramski odsek »Vzajemnosti I« je vprizoril v nedeljo, dne 21. t. m. v Delavskem domu igro »Navadni človek«. Obisk je bil razmeroma zelo dober. Režiser s. Pirc Alojz, kakor igralci, ki so bili večinoma prvič na odru, so svojo nalogo kar dobro rešili, priporočam jim pa, da se stvari v bodoče oprimejo s še večjo resnostjo in še večjim idealizmom. —h.

Kranj

Predavanje »Vzajemnosti« se bo vršilo v nedeljo, dne 28. t. m. s pričetkom ob 9. uri popoldne. Predaval bo s. Jelen iz Maribora. Sodrružice in sodrugi, udeležite se predavanja polnoštevno.

V ogledalu

»Slovenska daljnovidnost«. »Slovenec« ni všeč, da se naše ljudstvo zanima za vprašanja, kakor je demokracija in fašizem, namesto, da bi se zanimalo za lastna notranja vprašanja. Gospodje pri »Slovenec« dobro vedo, da so svetovnonazorska vprašanja, preko katerih ne more noben kulturni človek, ker se za takimi vprašanji skrivajo čisto določeni pojmi socialne pravičnosti, človekove telesne in umske svobode ali pa tudi socialne krivice, nasilja, zatiranja, preganjanja, mučenja in ubijanja. Kar pogledimo razmerje gospodov pri »Slovenec« do rimsko-katoliške cerkve in njenih vesoljnih nauk, pa bomo lahko takoj ugotovili, da je njihova namera odvrniti zanimanje ljudstva samo od tistih vprašanj svetovnega pomena, ki so jim neljuba, v ostalem pa so daljnovidnejši od samega Vatikana. Kako se gospodje za lastnim člankom tepejo po zobeh naj pokažemo na naslednjem stavku, ko pišejo: »Ni važno, kaj sodiš o revščini v Haložah, ampak — ali se ti smilijo sirote v Španiji in na Kitajskem.« Gospodje, kar z dobrim zgledom naprej, namesto zbirka za kitajske misijone in za oblecke od sonca ožganim afriškim zamorčkom, posvetite svoje sile izključno le revnemu slovenskemu otroku. Če to slovensko daljnovidnost, ki nas stane mnogo, mnogo kravvo prisluženega denarja v prid tujni odpraviti, nas tista naša slovenska daljnovidnost, ki nič ne stane, kot par besed sočutja, katerega mora imeti vsak človek (četudi nekristjan) do sočloveka, ne bo prav nič bolela. In če bo »Slovenec« sedaj prenehel tudi s svojim bojem proti brezboštvo, rdečkarjem, iramasonom in židom ter drukanjem za Franca, Mussolinija, francosko reakcijo, avstrijski, portugalski in brazilski fašizem, mu bomo priznali, da je postal dosleden. Bojimo se pa, da bodo gospodje, ki pišejo o slovenski daljnovidnosti, na to odgovorili: ne smatrajte nas za tako kratkovidne! Zato boste že oprostili, ako se tudi slovensko ljudstvo brani, da bi se odreklo svoji daljnovidnosti, ki edina mu še omogoča, da lahko vidi kam pes taco moli.

To je njihova »demokracija«. »Slovenec« ves vzhicen slavi modrost predsednika republike Brazilije, ki je odpravil ustavo in uvedel parlamentarizem po zgledu fašističnih, polfašističnih in klerofašističnih držav. Brazilija bo dobila senat in parlament. Senat bo imenoval diktator, parlament bodo volili župani, župane pa žandarji. Tej demokraciji se »Slovenec« divi, ker je v duhu »Quadragesimo anno« in prirojena po idealih, ki jih oznanja vse katoliško časopisje odkar so se njegovi miljenici iz opozicijske, punktaške SLS preselili v edino zveličavno JRZ. Schusehnigg, portugalski Salazar, brazilski Vargas in bivše SLS, kako čedna, omiljena družba! Vsi so za ljudstvo, žal le, da ljudstvo ne mara za nje in ker ne mara, skušajo pač, da bi ga k temu prisilili, ker ga pa ne morejo prisiliti, mu pa ne puste govoriti in glasovati. Pobožen človek bi upravičeno vzkljnil: Bog obvaruj demokracijo takih prijateljev!

Ne delamo reklame za češko blago
ker vsakdo ve, da je češko blago najboljše in brez konkurence. Reklama pa je potrebna zato, da cenj. občinstvo ve, kje smo; zato vsi v

Češki magazin

Maribor
Ulica 10. oktobra
(pri glavni policiji)

kjer dobite veliko izbiro za ženske in moške **plašča, oblike, kostume in hubertuse po tovarniških cenah!**
Vsakdo se lahko brezobzveno prepriča! **Tudi krojaške potrebnosti po najnižjih cenah!**

Za enotnost in disciplino v strokovnih organizacijah

Iz sklepov izvršnega odbora URSSJ.

Seja dne 29. okt. 1937 v Zagrebu.

Izvršni odbor Zedinjene delavske strokovne zveze Jugoslavije je imel svojo sejo v Zagrebu dne 29. oktobra t. l.

Predvsem je seja odločila, da se kongres zveze, ki je bil določen za 6. december t. l., odgodi. Namen odgoditve je organizatoričen. Organizacije morajo podkrepiti osnovno orientacijo zveze, to je, razredno zavest ob strankarski in politični nevtralnosti.

S. Luka Pavičević s sklepom ni soglašal ter je odložil predsedstvo zveze.

V ostalem je seja utrdila, da se priznava v Sloveniji samo **Splošna delavska strokovna zveza**, ne pa tudi Savez tekstilno-odječnih radnika v Beogradu, ki ima svoj dodeljen delokrog, kar temelji že na prejšnjih sklepih in je imelo namen, da se obe zvezi polagoma spojita, kar pa nova akcija beograjske organizacije otežkočuje,

Sv. Lovrenc na Pohorju

Vsi kamnoseški delavci na cesti

V tukajšnjem granitnem kamnolomu tvrdke Ehrlich, s sedežem v Zagrebu, je dobilo celokupno delavstvo odpoved službe preko zime. Do sedaj ni bilo v navadi, da bi kamnolomi preko zime ustavili obratovanje in je vzrok iskati v čem drugem. Nekaterim gospodom je delavska organizacija zelo na poti. V podjetju vladajo za delavstvo zelo neurejene razmere, tako glede plačila nadur, kakor tudi v pogledu izvajanja §§ 219, 220 in 221 obrt. zak. Mogoče misli kdo, da se bo sedaj organizacija razbila, delavstvo pa ve, da mu je sedaj skupnost še bolj potrebna in ne bo klonilo.

Vsem cenj. naročnikom »Delavske Politike«, ki so za to leto še z naročnino v zaostanku, kakor tudi vse one, katerim se je radi zaostanka naročnine, list ustavilo, prosimo, da storijo svojo dolžnost in naročnino poravnajo vsaj do prihodnjega meseca t. l. — Poverjenik.

Profesor Piccard, ki je znan po svojih dveh poletih v stratosfero, je predaval o svojih poletih v Zagrebu.

Delavski pravni svetovalec

Ali je mogoč rubež plače (Litija)

Vprašanje: Kupil sem radio-aparat in sem se dogovoril z zastopnikom firme tako, da ta aparat lahko vrnem, če ne bom mogel plačevati obrokov. Ko pa sem to storil, firma na vračilo aparata ni hotela pristati in me je tožila ter sem bil vključen v ugovoru obsojen na plačilo kupnine. Nato me je firma rubila in je bil predmetni radio-aparat na javni dražbi pod ceno prodan, tako da sem ostal dolžan firmi še večji znesek. Ali mi lahko firma rubi za dolg mojo plačo?

Odgovor: Ko ste pravomočno obsojeni na plačilo kupnine, jo boste morali pač plačati in se Vam po l. 1. 1938 lahko odtegne potom izvršbe od Vaše plače vse, kolikor presega znesek Din 20 na dan.

M. D. Prevalje

Odgovarjamo samo naročnikom »Delavske Politike«.

Nezgodna izven službe (Kočevje)

Vprašanje: V svojem prostem času sem sekal drva za domačo porabo in sem si ob tej priliki odsekal kazalec desne roke. Ali imam pravico zahtevati nezgodno rento od OUZD?

Odgovor: Pravico na izplačilo nezgodne rente ima le delavec, ki je zavarovan pri Okrožnem uradu in ki se mu pripeti nezgoda pri njegovem poklicnem delu v obratu, kjer je zaposlen. V Vašem primeru torej rente ne morete zahtevati.

Plačevanje zgradarine (Fala)

Vprašanje: Moj oče je bil železniški upokojenec in je imel majhno hišo. Glede na to je imel od davčne oblasti predpisano zgradarino, katero je tudi redno plačeval. Lani sem prevzel hišo jaz. Ali sem jaz, ki sem nestalen delavec tudi podvržen zgradarini?

ker jo vodijo nedisciplinirani ljudje. Seja apelira na disciplino v tem slučaju prav posebno, da se utrdi celina organizacije.

Seja je tudi definitivno potrdila načelo, da izključenih članov ne sme sprejemati nobena druga organizacija zveze, če ni prej dobila odobrenja URSSJa.

Istotako je seja načelno priznala na pritožbo organizacije usnjarskih delavcev, da v Sloveniji obstoja organizacija, v katero spadajo usnjarski delavci. Med slovensko in beograjsko zvezo je treba poživiti iskreno sodelovanje v svrhu organizacijskih in tarifnih vprašanj stroke.

Seja je načelno sprejela tudi zagrebško Ors, ki je izjavil, da je prekinil zveze z nasprotnimi organizacijami v svoj sestav ter naročila predsedstvu, da se dogovori s svojimi organizacijami glede sporazuma in odkritega sodelovanja na terenu in v zmislu statuta in sklepov kongresa URSSJa.

V URSSJ je pristopila tudi organizacija kovinarjev v Sarajevu.

Pomembno je tudi načelo discipline, ki se je poudarjalo na seji. Vse organizacije se morajo absolutno podvrežiti disciplini v vseh svojih akcijah. Tako v organizacijskih kakor tudi v mezdni in tarifnih gibanjih, ker moč daje organizacijam le disciplina napram svojim ožjim in centralnim vodstvom ter napram sklepom, ki so jih te organizacije napravile.

Te bistvene smernice objavljamo delavstvu v vednost.

V današnjih razmerah, ko grozi od vseh strani pod vplivom meščanskih ideologij večinoma odvajanje delavstva od razrednega načela in od discipline, mora postati predvsem to načelo svetinja svobodnih delavskih strokovnih organizacij.

Svetinja, ki za nobeno ceno ne pozabimo nanjo. Vemo namreč, da je enotnost delavstva nam v prid, razcepjenost naša pa nasprotnikom.

Odgovor: Zgradarino mora plačevati vsak lastnik nepremičnin ne glede na to, kakšen je njegov poklic, prav tako tudi Vi. Zgradarina namreč ni osebni davek.

Zastaranje odškodninskega zahtevka zaradi poškodbe (Strahinj)

Vprašanje: Meseca junija 1936 je bila moja žena poškodovana od inozemskega avtomobilista in je bila stvar prijavljena oblasti. Razpisana je bila tudi že tozadevna kazenska razprava zoper dotičnega avtomobilista, ki pa se vse do danes še ni vršila, menda iz razloga, ker je okrivljenec inozemec. Ali se je bač, da z zavlačevanjem zadeva ne zastara?

Odgovor: Na kazensko razpravljanje o navedeni zadevi ne vpliva dejstvo, da je osumljenec inozemec in se bo razprava verjetno v kratkem vršila. Civilni zahtevek Vaše žene, za katerega Vam očitno gre, zastara v treh letih, ko je izvedela za škodo in storilca, to je od dneva poškodbe. Treba je torej, da vsekakor v roku treh let vložite civilno tožbo, naj si bo kazenska zadeva do tedaj končana ali ne, kar pa lahko stori, če ima ubožno spričevalo, brez vsakih stroškov, s tem, da da tožbo pri pristojnem okrajnem sodišču na zapisnik.

Spalni divan z blazino, dobro ohranjen, po nizki ceni na prodaj pri **Ivanu Kravosu** MARIBOR, Aleksandrova cesta štev. 13

JOSIP GAGEL
LJUBLJANA
Šolski drevored (Pod Lemenatom)

Mladinski vestnik

Vajenec, ki ni prijavljen, je delavec in mora dobiti za svoje delo plačilo

(Iz sodbe okrajnega sodišča v Mariboru.)

Pri okrajnem sodišču v Mariboru je bila nedavno končana pravda mladotnega vajenca proti večjemu kovinsko-obrtnemu podjetju, ki je sicer sprejelo vajenca v uk, a ga cele 3 mesece ni prijavilo. Zato je vajenec po 3 mesecih sam izstopil in zahteval od delodajalca plačilo za vse delovne dneve in še za odpovedno dobo.

Sodišče je tožbi ugodilo in je postala sodba že pravomočna. Vajenec je dobil svoj zahtevek izplačan.

Ker je sodba velike važnosti za zaščito vajencev, jo objavljamo v izvlečku s pripočilom, da si jo v bodoče ravnanje dobro shranijo vajenci kot tudi mojstri.

Tožba vajenca.

»Tožnik-vajenec je bil dne 4. maja 1936 sprejet od toženke (večje kovinsko podjetje v Mariboru) kot vajenec. Dne 15. julija mu je lastnik toženke sporočil, da ga ne more več imeti, ker je izšla nova uredba o zaposlovanju vajencev z dne 13. maja 1936, ki točno določa, koliko vajencev sme biti zaposleno v kakem podjetju in sicer največ 4.

Tožnik-vajenec je bil torej pri toženki le za pomožnega delavca in je bil ves čas zaposlen s takimi deli, v katerih se poklicno ni mogel ničesar izučiti, ampak je s svojim delom koristil le toženi tvrdki, kateri je moral v glavnem razvažati surov in izdelano blago, pomočnikom nositi južino, pometati delavnico, nositi vodo, pomočnikom držati ograje donošni orodje itd.

Ze poprej je obrtni zakon po § 269 izrecno prepovedal uporabljati učence za posle, ki niso v zvezi z njegovo stroko. Tudi bi moral toženi v smislu § 259 najpozneje v 8. dneh skleniti s tožnikom pismeno pogodbo. Tožnik je toženca na to ponovno opozarjal in je toženi vedno obljubljal, da že ve, a storil ni ničesar. Tožnik-vajenec je vsled tega 15. julija to razmerje prekinil, seve po krivdi toženca. Tožena tvrdka mu mora plačati vso odškodnino, ki je nastala vsled protizakonitega službenega, oziroma učnega razmerja in sicer mezdo za delo, s katerim se je tožena tvrdka v času od 4. maja do 15. julija okoriščala na škodo tožnika in v smislu § 241 o. z. še odškodnino za zakonito 14 dnevno odpovedno dobo. Za vse to zahteva tožnik najnižjo mezdo, ki se v Mariboru sploh plačuje pomožnemu osebju, to je na uro Din 2.50, skupno Din 1.370 in za 14 dnevno odpovedno dobo Din 257.50.

Po skoro celoletnem pravdanju je sodišče izdalo sodbo, da je tožena tvrdka dolžna plačati tožniku vtoženi znesek in pravne stroške.

Sodba:

»Kot nesporno se je ugotovilo, da je tožnik pri toženki v času od 4. maja do 15. julija 1936 opravljal gori navedena dela, da je pravzaprav pretežno opravljal le težaška dela in torej dejansko ni bil pri toženki vajenec, ampak navaden delavec. V smislu § 269 obrtnega zakona mora lastnik obrata skrbeti, da se učenec stroke izučit in ga sme uporabljati le za dela, ki so v zvezi s stroko, katere se uči.

J. Goldstein

OPTIK / LJUBLJANA

POD TRANČO 1

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih očal, triledrov, tlakomerov, toplomerov, tehtnic za mleko, vino, žganje in tako dalje.

Ivan Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta 13

priporoča: ročne torbice, aktovke, denarnice, nahrbtnike itd. kot zelo praktična

Miklavževa darila

Pletenine, zimsko perilo, rokavice, nogavice, perje za blazine itd. najceneje pri

»Lia«, Maribor
Aleksandrova cesta 19

Zvedenec, ključavničarski mojster K. F. je sicer izpovedal, da so dela, kot jih je opravljal tožnik pri toženki, običajna dela vajencev-začetnikov. Vendar je sodišče mnenja, da je tako veliko podjetje kot je tožnikino — saj je zaposlovala po lastni navedbi 7 vajencev hkrati in se naziva »tovarna« — morala imeti za dela, ki jih je opravljal tožnik, posebnega delavca. Razumljivo je, da se v takem velikem podjetju porabi veliko blaga, da se zgotovi veliko izdelkov, kakor tudi da je spričo večjega števila pomočnikov vajencev z donajanjem južine močno zaposlen. Če mora vajenec dovažati in razvažati blago, streči pomočnikom, mu prav gotovo ne ostane več časa, da bi opravljal tudi dela, ki v resnici spadajo v stroko, katere se hoče izučiti.

Nekaj drugega je to pri malem obrtniku, kjer je treba le od časa do časa pripeljati ali odpeljati kako blago, gotovo pa ne v taki količini, kakor v velikem ali celo v tovarniškem podjetju in ostane radi tega vajencu še dovolj časa, da se res izučit svoje obrti. Utemeljen je ne glede na navedeno zaključek, da toženec sploh ni imel resne volje, tožnika zaposliti kot vajenca in mu radi tega ni dal zadostne prilike, da se izučit. Razven donajanja orodja pomočnikom in držanja ograje tožnikova zaposlitev sploh ni spadala v delo vajenca.

Iz tega je razvidno, da tožnik pri toženki niti formalno, niti dejansko ni bil zaposlen kot vajenec, ampak kot delavec in je njegov zahtevek do odškodnine, kateri višini toženka ni ugovarjala, utemeljen.

Ker je tožnik nedoleten, se je ves čas zaposlitve vozil domov k materi, se tudi ni mogel veljavno odreči svoji odškodnini za čas, ko je delal pri toženki. Taka izjava bi bila v smislu § 151 in 152 o. d. z. za tožnika neobvezna, tudi če bi jo bil podal.

VABILO

na redni občni zbor zadruga »DEPA«, parne pekarnice r. z. o. z. v likvidaciji v Ljubljani, ki se bo vršil v četrtek, dne 9. decembra t. l. ob 18. uri v uradnih prostorih Pokojniškega zavoda za nameščence v Ljubljani, Gajeva ulica 5-1, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo likvidatorjev;
2. volitev enega likvidatorja;
3. slučajnosti.

Likvidatorji.

POSTAJA HLADNO

Topli flaneli

Vas varujejo prehlada

Tekstilana Budefeldt

DARILA ZA MIKLAVŽA

Bonbonjere, kekse, bonbone, vsakovrstno najfinejše pečivo do priprostih medenih izdelkov

Vam nudi slaščičarna

Anton Mohor - Kranj

Stavbene parcele

na prodaj. Studenci, Aleksandrova 5

Priznana velika konkurenčna zaloga ur, zlatnine itd. Zahtevajte cenik!

ZA MIKLAVŽA! ZA BOŽIČ!

Nudi najprimernejša darila in to: Moško in žensko perilo, kakor tudi vse vrste moške, ženske in otroške nogavice in rokavice v največji izbiri po zelo ugodni ceni.

ZA ZIMO

en par dobrih

„Karo“ čevljev